

SPIRTLI ICHIMLIK ISTEMOL QILISHGA MOYIL O‘SMIRLAR BILAN OLIB BORILADIGAN IJTIMOY-PEDAGOGIK FAOLIYAT

*Nasibxo‘jayeva Mohinur Ziyodxo‘ja qizi - University of Management and
Future Technologies universiteti, 312- gurux talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada spirtli ichimliklar iste‘mol qilishga moyil o‘smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat tahlil qilinadi. O‘smirlarning alkogol iste‘mol qilish sabablarini oilaviy, ijtimoiy va psixologik omillar nuqtayi nazaridan yoritib, bu zararli odatning sog‘liq, ta‘lim va ijtimoiy hayotga salbiy ta‘siri ko‘rsatilgan. Shuningdek, ta‘lim muassasalari, ota-onalar, psixologlar va jamiyatning birgalikdagi harakatlari orqali amalga oshirilishi mumkin bo‘lgan profilaktik chora-tadbirlar bayon etilgan. Maqolada o‘smirlarning salomatligini muhofaza qilish va ularning sog‘lom turmush tarziga bo‘lgan motivatsiyasini oshirish bo‘yicha samarali pedagogik strategiyalar taqdim etilgan.*

Kalit so‘zlar: *O‘smirlik, spirtli ichimliklar, ijtimoiy muhit, pedagogik yondashuv, profilaktika, ta‘lim, psixologik yordam, sog‘lom turmush tarzi.*

Kirish

O‘smirlik davri inson hayotining muhim bosqichlaridan biri bo‘lib, bu davrda shaxsning shakllanish jarayoni faol kechadi. O‘smirlar turli psixologik va ijtimoiy omillar ta‘sirida o‘zlariga zarar yetkazadigan odatlarga moyillik bildirishi mumkin. Shulardan biri — spirtli ichimliklar iste‘moli bo‘lib, bu salbiy odat o‘smirlarning sog‘lig‘iga, ta‘lim jarayoniga va jamiyatdagi ijtimoiy faoliyatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Shu sababli, spirtli ichimliklarga moyilligi bor o‘smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘smirlar orasida spirtli ichimliklar iste‘molining sabablari

Spirtli ichimliklarga moyillik turli omillarga bog‘liq bo‘lishi mumkin. Ular quyidagicha tasniflanadi:

Ota-onaning spirtli ichimliklarga qaramligi o‘smirlarning bu odatni o‘zlashtirishiga sabab bo‘lishi mumkin. Oiladagi ijtimoiy muhit va nazoratning

sustligi, ota-onaning e'tiborsizligi o'smirni noto'g'ri yo'lga boshlashi ehtimoli yuqori. Farzandga yetarlicha e'tibor berilmaganda, u spirtli ichimliklar orqali muammolaridan qochishga harakat qilishi mumkin.

Yomon muhit va noto'g'ri do'stlar ta'siri spirtli ichimliklarni iste'mol qilishga undaydi. Ijtimoiy bosim, ya'ni "o'zini do'stlar davrasida namoyon qilish" istagi, madaniy va ommaviy axborot vositalari orqali spirtli ichimliklar iste'molini targ'ib qiluvchi omillarning ta'siri ularni spirtli ichimliklar iste'mol qilishga undaydi. Shuningdek, o'z-o'zini anglash va shaxsiy muammolarni yengish uchun ichkilikka murojaat qilish, stress, depressiya va qiyin hayotiy sharoitlar natijasida spirtli ichimliklar iste'mol qilishga moyillik ichkilikka sabab bo'ladi.

O'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat

O'smirlar orasida spirtli ichimliklar iste'molini kamaytirish va oldini olish uchun kompleks yondashuv talab etiladi. Quyidagi ijtimoiy va pedagogik tadbirlar samarali hisoblanadi:

Ta'lim muassasalarida profilaktika tadbirlari

- Maktab va kollej o'quvchilariga alkogolning zararli ta'siri haqida muntazam seminar va treninglar o'tkazish.
- O'qituvchilar va psixologlar tomonidan maxsus darslar tashkil etish.
- Spirtli ichimliklarga qarshi kurashga bag'ishlangan ijtimoiy loyihalar va targ'ibot tadbirlarini yo'lga qo'yish.

Ota-onalar bilan ishlash

- Ota-onalar uchun maslahat va treninglar tashkil etish.
- Oilada sog'lom muhit yaratishga ko'maklashish.
- O'smirning bo'sh vaqtini samarali tashkil qilish bo'yicha tavsiyalar berish.

Psixologik yordam va rehabilitatsiya

- O'smirlar bilan individual va guruhiiy psixologik suhbatlar o'tkazish.
- Stress va depressiyani kamaytirishga qaratilgan maslahat va terapiya mashg'ulotlarini tashkil qilish.

- Spirtli ichimliklarga qaram bo'lib qolgan o'smirlar uchun maxsus reabilitatsiya markazlari va dasturlar ishlab chiqish.

Bundan tashqari o'smirlar uchun sport va ijodiy mashg'ulotlarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunda sport to'garaklari va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish, yoshlarning ijodiy qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash, ularga san'at, musiqa va fan sohalarida o'zlarini namoyon qilish imkoniyatlarini yaratish muhim o'rin tutadi. Spirtli ichimliklar iste'moliga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat kompleks va tizimli yondashuvni talab qiladi. Oila, maktab, jamiyat va davlatning birgalikdagi harakatlari orqali bu muammoning oldini olish va kamaytirish mumkin. O'smirlarning bo'sh vaqtini samarali tashkil etish, sog'lom muhit yaratish, ta'lim va tarbiya jarayonida psixologik yondashuvlarni qo'llash spirtli ichimliklarga bo'lgan moyillikni kamaytirishga yordam beradi. Shu sababli, har bir pedagog, ota-ona va jamiyat a'zosi bu muammoga befarq bo'lmay, yosh avlodni sog'lom hayot tarziga yo'naltirishga hissa qo'shishi zarur.

Xulosa

Spirtli ichimliklar iste'moliga moyil o'smirlar bilan olib boriladigan ijtimoiy-pedagogik faoliyat ularning sog'lom hayot kechirishlariga ko'maklashishda muhim ahamiyatga ega. Alkogolga moyillikning asosiy sabablari oilaviy muhit, do'stlar ta'siri va psixologik holatlarga bog'liq bo'lib, bunday muammolarni hal qilish uchun kompleks chora-tadbirlar zarur. Maktab va kollejlarda profilaktik tadbirlarni yo'lga qo'yish, ota-onalarni xabardor qilish, psixologik yordam ko'rsatish va o'smirlarning bo'sh vaqtini samarali tashkil etish bu masalani hal qilishda samarali usullardir. Jamiyatning har bir a'zosi ushbu jarayonda o'z hissasini qo'shishi orqali yosh avlodning sog'lom kelajagini ta'minlashga yordam berishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.

2. Хайдаров, С. (2023). Pedagogik faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalar da farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.
6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissinii tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.